

ปฐมบริบทจิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคล

ความหมาย

ปฐมบริบทจิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคล (The Preliminary Contexts of Differential Psychology) หมายถึง บทเริ่มต้นหรือองค์ความรู้ตอนต้นที่นำไปสู่หรือก่อให้เกิดจิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคลอันเป็นสาขาหนึ่งในสาขาต่าง ๆ ของจิตวิทยาตะวันตกในเวลาต่อมา จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ความเป็นมา

ปฐมบริบทจิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคลนี้ ประกอบด้วยเนื้อหาสาระสำคัญ ๆ เท่าที่มีอยู่ในแหล่งเอกสารอ้างอิง ซึ่งเป็นหนังสือ ตำราเรียนที่เขียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านในสาขาวิชานี้ เช่น Anastasi (1937); Tyler, (1947;) และ Garrison and Magoon (1972)

จากสาระสำคัญที่สามารถรวบรวมได้เริ่มจากประวัติของวิชาจิตวิทยา ตัวอย่างแรกคือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ที่ปรากฏอยู่ในเรื่องสาธารณรัฐของเพลโต (Plato) ในเรื่องอุดมรัฐนั้นเพลโตได้กำหนดให้คนทำงานต่าง ๆ ตามที่ตนเองมีความสามารถเหมาะสมที่จะทำได้ เขากล่าวไว้ในหนังสือเล่ม 2 ของเรื่องนี้ว่า “... no two persons are born exactly alike, but each differs from each in natural endowments, one being suited for one occupation and another for another.” “...ไม่มีใครสองคนเกิดมาคล้ายกันเลย แต่แต่ละคนแตกต่างกันตามลักษณะธรรมชาติ คนหนึ่งเหมาะสำหรับอาชีพหนึ่ง และอีกคนหนึ่งเหมาะสำหรับอีกอาชีพหนึ่ง”

ต่อมา ก็คืองานของ อริสโตเติล (Aristotle) ผู้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลและได้กล่าวถึงความแตกต่างของกลุ่ม (group differences) ซึ่งหมายรวมถึงความแตกต่างด้านสายพันธุ์ (species) เชื้อชาติ (racial) สังคม (social) และความแตกต่างทางเพศ (sex differences) ในด้านสมองและศีลธรรม (mental and moral traits) เช่น ท่านบรรยายลักษณะของผู้ชายว่า ชาติความอับอาย มีความกล้าหาญ มีความซื่อสัตย์ ซึ่งบางคนมีมากบางคนมีน้อย

เมื่อมาถึงสมัยกลาง ความแตกต่างระหว่างบุคคลไม่เป็นเรื่องที่น่าสนใจ สำหรับคนในสมัยนั้นซึ่งมองดูธรรมชาติของจิตใจในอีกแง่ที่เป็นเหตุผล (rational) และคาดคะเน (speculative) มากกว่าในเชิงประจักษ์ (empirical) ส่วนสมัยกลางนี้เป็นช่วงเวลาที่เกิดความคิดที่เรียกว่า จิตวิทยาสมรรถผล (faculty psychology) โดย St. Augustine และ Thomas Aquinas ซึ่งเน้นการทำงานแต่ละส่วนของสมอง

สำหรับจิตวิทยาสัมพันธนิยม (Associationism) ซึ่งรุ่งเรืองระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 17 และ 19 ได้ให้ความสนใจน้อยที่สุดกับเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล นักจิตวิทยากลุ่มนี้สนใจที่จะทราบว่าการบวนการทางสมอง (mental process) เป็นอย่างไร ความคิดต่าง ๆ สัมพันธ์กันอย่างไรจึงจะก่อให้เกิดกระบวนการขึ้นมา อเล็กซานเดอร์ เบน (Alexander Bain) ซึ่งเป็นนักสัมพันธนิยมแบบบริสุทธิ์ (pure associationist) คนสุดท้ายได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลไว้ว่า “มีธรรมชาติเฉพาะตัวคน ซึ่งทำให้คนหนึ่งแตกต่างไป

จากอีกคนหนึ่ง และคุณสมบัตินี้มีอยู่ไม่เท่ากัน”

ส่วนในหมู่นักการศึกษาที่มีชื่อนักธรรมชาตินิยม (naturalist) ในปลายศตวรรษที่ 18 และต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งได้แก่ รูสโซ (Rousseau) เปสตาลอซซี (Pestalozzi) แฮร์บาร์ท (Herbart) และเฟรอบเอล (Froebel) ได้ให้ความสนใจต่อเด็กแต่ละคน โดยได้กำหนดไว้เป็นนโยบายและวิธีการต่างๆ ในการสังเกตตัวเด็กและความสามารถของเด็ก และคำว่าแต่ละคน (individual) ที่ใช้ก็ให้ความหมายถึงธรรมชาติของคน (human nature) เป็นประการสำคัญ

การวัดความแตกต่างระหว่างบุคคล

ความแตกต่างระหว่างบุคคลกับดาราศาสตร์

การตรวจวัดความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างเป็นระเบียบแบบแผน มิได้กระทำกันในวิชาจิตวิทยา แต่กระทำกันในวิชาดาราศาสตร์ (Astronomy) ในปี ค.ศ. 1796 มาสเกไลน์ (Maskelyne) นักดาราศาสตร์หลวงที่หอดูดาวกรีนวิช (Greenwich Observatory) ได้ได้ผู้ช่วยของเขา ชื่อ คินเนบรูก (Kinnebrook) ออกจากงาน เนื่องจากผู้ช่วยคนนั้นของเขาสังเกตเวลาเคลื่อนที่ของดวงดาว (stellar transits) ซ้ำกว่าเขาไปราวหนึ่งวินาที วิธีที่ใช้คือ ใช้ตา หู และการตัดสินใจ โดยผู้สังเกตต้องบันทึกเวลาเป็นวินาทีจากนาฬิกา และต้องนับเวลาเป็นวินาทีด้วยหู ซึ่งฟังเสียงเดินของนาฬิกา ในขณะที่ต้องจับตามองดูการโคจรของดวงดาวผ่านกล้องโทรทรรศน์ คือก่อนที่ดวงดาวนั้นจะโคจรผ่านเส้นที่กำหนดไว้ในกล้องโทรทรรศน์ซึ่งเรียกว่าเส้น “วิกฤต” (“critical” line) เขาจะต้องบันทึกตำแหน่งของดวงดาวไว้ครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นพอดวงดาวเคลื่อนที่ผ่านเส้นนั้นไปแล้ว เขาต้องจดบันทึกตำแหน่งของดวงดาวนั้นอีกครั้งหนึ่งในทันทีที่ได้ยินเสียงแรกจากนาฬิกาจับเวลา การทำการสังเกตดังกล่าวนี้ช่วยให้

สามารถคิดคำนวณเวลาได้ถึง $\frac{1}{10}$ ของเวลาที่ดวงดาวโคจรผ่านเส้นที่กำหนดไว้ วิธีการเช่นนี้เป็นที่เชื่อกันว่าให้ความแม่นยำถึง $\frac{1}{10}$ หรือ $\frac{2}{10}$ ของวินาที

ในปี ค.ศ. 1816 เบสเซล (Bessel) นักดาราศาสตร์ที่โคนิกส์เบิร์ก (Konigsberg) ได้อ่านเรื่องราวเกี่ยวกับคินเนบรูก (Kinnebrook) ในประวัติของหอดูดาวกรีนวิช ดังกล่าว และให้ความสนใจในการตรวจวัดที่ต่อมาเรียกว่า “สมการส่วนบุคคล” (“personal equation”) ของผู้สังเกตการณ์ต่างๆ แรกเริ่มเดิมทีนั้น สมการส่วนบุคคลนี้ หมายถึง ความแตกต่างของจำนวนวินาทีระหว่างการคิดคำนวณของผู้สังเกตการณ์สองคน เบสเซล ได้รวบรวมและพิมพ์ข้อมูลจากผู้สังเกตการณ์หลายๆ คน และชี้ให้เห็นว่านอกจากจะมีสมการส่วนบุคคลดังกล่าวระหว่างผู้สังเกตการณ์สองคนที่ นำมาเปรียบเทียบกันแล้ว ยังมีลักษณะความแปรปรวน (variability) ในสมการจากครั้งหนึ่งไปสู่อีกครั้งหนึ่ง ผลงานของเขานับว่าเป็นบันทึกเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นครั้งแรก นักดาราศาสตร์ต่อจากนั้นได้มีการทดลองวัดตามแบบของ เบสเซล อีกหลายคน และในครั้งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19 เมื่อมีเครื่องมือดีขึ้นก็สามารถวัดสมการส่วนบุคคล ของผู้สังเกตการณ์แต่ละคนได้โดยไม่ต้องเปรียบเทียบกับคนอื่นนอกจากการรู้ค่าแน่นอนของสมการส่วนบุคคล ยังได้มีการวิเคราะห์สภาพเงื่อนไขต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อสมการนี้อีกด้วย ซึ่งในระยะเวลาดังกล่าวเรื่องนี้กลายเป็นจุดสนใจของจิตวิทยาการทดลองในการศึกษาค้นคว้าเรื่อง “เวลาการตอบสนอง” (“reaction time”)

ความแตกต่างระหว่างบุคคลกับการทดลอง

ระหว่างครึ่งหลังคริสต์ศตวรรษที่ 19 จิตวิทยาเริ่มเปลี่ยนจากการนั่งคิดค้นเอาเองไปสู่การทดลองในสมัยแรกๆ นักจิตวิทยาทดลองส่วนมากเป็นนัก

สรีรวิทยาและได้นำระเบียบวิธีการทดลองต่าง ๆ ทาง สรีรวิทยามาประยุกต์ใช้ในวงการวิทยาศาสตร์ทาง จิตวิทยา ต่อมาในปี ค.ศ. 1879 วิลเฮล์ม วุนด์ท์ (Wilhelm Wundt) ได้จัดตั้งห้องปฏิบัติการสาขา จิตวิทยาการทดลองขึ้น ที่ไลป์ซิก (Leipzig) อันที่จริงการทดลองต่าง ๆ เกี่ยวกับจิตวิทยานั้นได้ กระทำมาก่อนแล้ว โดย เวเบอร์ (Webber) เฟชเนอร์ (Fechner) เฮล์มฮอลท์ (Helmholtz) และคนอื่น ๆ แต่ห้องปฏิบัติการของวุนด์ท์นั้นนับเป็นครั้งแรกที่ อุทิศให้แก่จิตวิทยาโดยเฉพาะ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับการฝึกหัดอบรมนัก ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการนานาประการทางจิตวิทยา นัก ศึกษาจากส่วนต่างๆ ของโลกมาศึกษาเล่าเรียนกับ วุนด์ท์ และกลับไปตั้งห้องปฏิบัติการในประเทศของตนเอง

ปัญหาที่ตรวจค้นในห้องปฏิบัติการเป็นเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิทยาการทดลองกับ สรีรวิทยา การทดลองส่วนมากเกี่ยวกับการสัมผัส ทางตา หู เวลาการตอบสนอง จิตฟิสิกส์ (psychophysics) และกระบวนการสัมพันธ์ (association) นักจิตวิทยาการทดลองสมัยแรกมัก ไม่สนใจความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือไม่ก็ถือ เสียดว่าความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นเรื่องของ..

“ความผิดพลาด” ด้านการทดลอง (experimental “error”) และเห็นว่ายิ่งมีความแปรปรวนของแต่ละ คนมากเท่าใดการวางนัยโดยทั่วไป (generalizations) เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาค้นคว้านั้นย่อมมีความแม่นยำ ลดน้อยลงไปด้วย ความมากน้อยของความแตกต่าง ระหว่างบุคคลจึงเป็นค่าแทนความผิดพลาดซึ่งอาจ เป็นไปได้ (probable error) เวลานั้นสูตรต่างๆ ไปใช้ จึงเป็นที่ประจักษ์ว่า จิตวิทยาการทดลองถือว่าความ แตกต่างระหว่างบุคคลเป็นความผิดพลาดในการ ทดลอง “ความผิดพลาด” (Anastasi. 1937)

ความแตกต่างระหว่างบุคคลกับพันธุ ศาสตร์

เมื่อแนวคิดทฤษฎีดาร์วิน (Darwinism) แพร่ หลายออกไปในคริสต์ศตวรรษที่ 19 จิตวิทยาเริ่มใช้ วิธีการต่าง ๆ ทางชีววิทยามากขึ้น ศิษย์ของดาร์วิน คนหนึ่งคือ เซอร์ ฟรานซิส กัลตัน (Sir Francis Galton) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางว่า เป็นคน แรกที่พยายามประยุกต์ใช้หลักวิวัฒนาการเกี่ยวกับการแปรปรวน (variation) การเลือกสรร (selection) การปรับ (adaptation) มาใช้ในการศึกษาคน การ ศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์มากมายหลายเรื่อง ของกัลตันพอสรุปรวมกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง พันธุกรรมทั้งสิ้น

วิชาซึ่งว่าด้วยการควบคุมวิวัฒนาการโดยการ คัดเลือกสายพันธุ์ (Eugenics) ของคนได้ริเริ่มโดย กัลตันในปี ค.ศ. 1869 โดยจัดพิมพ์หนังสือเรื่อง อัจฉริยภาพทางพันธุกรรม (Hereditary Genius) อัน ผลงานจากการศึกษาประวัติครอบครัว (family history) แสดงให้เห็นว่า ความเฉลียวฉลาดต่างๆ สืบทอดโดยทางพันธุกรรม และเรื่องเกี่ยวกับพันธุ กรรมนี้ กัลตันได้เสนอความคิดว่า ควรจะได้ตรวจวัด บุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและไม่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กัน เป็นจำนวนมากอย่างเป็นปรนัย เพื่อจะ สามารถค้นพบว่า มีส่วนที่เหมือนกันประการใดบ้าง และเพื่อดำเนินการตามแนวความคิดข้อนี้ กัลตันได้ คิดทำแบบทดสอบต่างๆ และในปี ค.ศ. 1882 ได้จัด ตั้งห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับการตรวจวัดมนุษย์ (anthropometric laboratory) ขึ้นที่พิพิธภัณฑสถาน ชิงตันตอนใต้ (South Kensington Museum) ณ กรุงลอนดอน และเปิดโอกาสให้ผู้เข้ามารับการตรวจ วัด การเพินจำแนกทางประสาท (sensory discrimination) สมรรถภาพของกล้ามเนื้อ (motor capacities) และอื่นๆ

กัลตัน เริ่มใช้การทดสอบด้วยกระบวนการสัมพันธเสรี (of free association test) และค้นคว้าศึกษาภาพจินตนาการทางสมอง (mental imagery) โดยใช้แบบสอบถามเป็นครั้งแรก ในการตอบแบบสอบถามชุดนี้ เขาแนะนำให้ผู้ตอบคิดคำนึงถึงบางสิ่งบางอย่าง เช่น สมมติว่า โต๊ะอาหาร และขอให้ผู้ตอบพิจารณาดูว่าเขามองเห็นภาพอะไรบ้าง ซึ่งเกิดขึ้นในจินตนาการเกี่ยวกับเรื่องโต๊ะอาหารนั้น แล้วขอให้บรรยายออกมาว่า ภาพที่เขามองเห็นในจินตนาการนั้นเป็นอย่างไร รูปร่างกลิ่นสีนั้นเป็นอย่างไร และโดยการวิเคราะห์ภาพจินตนาการของผู้ตอบ จากแบบสอบถามชุดนี้ กัลตันสามารถที่จะทราบความแตกต่างของแต่ละบุคคลและของกลุ่มบุคคลได้

นอกจากนี้กัลตันยังได้นำวิธีการทางสถิติมาใช้ในจิตวิทยาเพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเมื่อก่อนนั้นวิชาสถิติเป็นเครื่องมือของนักคณิตศาสตร์ และนักการพนันอาชีพเป็นส่วนใหญ่ เทคนิคต่างๆ ในวิชาสถิติยังไม่มีในรูปแบบที่ผู้อื่นอาจนำไปใช้ได้ แต่กัลตันเห็นว่าเทคนิคต่างๆ ทางสถิติเป็นเรื่องจำเป็นจะต้องประยุกต์ใช้ และเขาได้คิดวิธีต่างๆ ทางสถิติขึ้นมา และได้ใช้กันอยู่ถึงเวลานี้

ความแตกต่างระหว่างบุคคลกับเครื่องมือวัด

คำว่า “แบบทดสอบทางสมอง” (“mental test”) เริ่มใช้ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1890 โดยเจมส์ แมคคีน แคทเทลล์ (James Mckeen Cattell) ซึ่งเป็นชาวอเมริกัน และเป็นศิษย์ของจูนด์ท์ แคทเทลล์ ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตที่เมืองไลป์ซิก (Leipzig) ในปี ค.ศ. 1888 แล้วกลับไปสหรัฐอเมริกาบ้านเกิดเมืองนอนของเขา และเป็นตัวตั้งตัวตีในการเผยแพร่วิชาจิตวิทยาการทดลองกับการทดสอบสติปัญญาเขาได้รับอิทธิพลจากผลงานของกัลตัน ในเรื่องการสร้าง

แบบทดสอบและวิธีการทดลองทางสถิติ รวมทั้งผลงานของแคทเทลล์เองมีผลกระทบต่อการศึกษาอื่นในเวลาต่อมา คือ ระเบียบวิธีการทดลองและการตรวจวัดความแตกต่างระหว่างบุคคล เขาได้ทำการทดลองเรื่องเวลาการตอบสนอง (reaction time) ช่วงของการสนใจ (attention span) กระบวนการสัมพันธ (association) การอ่าน (reading) และจิตฟิสิกส์ (psychophysics) และนอกจากนั้นเขายังสร้างแบบทดสอบไว้อีกหนึ่งชุดสำหรับทดสอบ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย แบบทดสอบของเขาประกอบด้วยรายการต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ความเกร็งของมือ (strength of grip) ซึ่งเป็นกำลังของมือขณะออกแรงจับหรือบีบบางสิ่งบางอย่าง
2. อัตราการเคลื่อนไหวของแขนขณะแกว่ง
3. ระดับที่รู้การสัมผัสบนหลังมือ (threshold)
4. ปริมาณของแรงกดที่ก่อให้เกิดอาการเจ็บปวดบนหน้าผาก
5. ปริมาณน้ำหนักร้อยที่สุดที่แสดงให้ทราบว่าวัตถุสองชิ้นมีน้ำหนักต่างกัน
6. เวลาตอบสนอง (reaction time) ต่อเสียง
7. ความเร็วในการระบุชื่อของสี
8. การแบ่งครึ่งเส้นเชือกที่มีความยาว 50 เซนติเมตร

ฯลฯ

ตามประวัติความเป็นมา จิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคล ก่อตัวเป็นรูปเป็นร่างขึ้นจริงๆ เมื่อก่อนจะเริ่มต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 และได้ขยายออกไปโดยอาศัยแบบทดสอบต่างๆ เป็นเครื่องมือสำหรับการค้นหาความจริงเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล การทดสอบดำเนินไปใน 4 ลักษณะด้วยกัน

1. การทดสอบทางสติปัญญา (Intelligence testing)

การทดสอบทางสติปัญญาเป็นการทดสอบรายบุคคล ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนางานของนักวิทยาศาสตร์ในคริสต์ศตวรรษที่ 20 ก่อนนั้นการทดสอบทางสมอง (mental test) ส่วนมากเป็นการทดสอบง่าย ๆ เกี่ยวกับความสามารถทางประสาทและกล้ามเนื้อ (sensori-motor) ต่อมาในปี ค.ศ. 1904 รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการของฝรั่งเศส ได้แต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่ง เพื่อตรวจสอบสาเหตุของการเรียนช้าในบรรดานักเรียนชั้นประถมศึกษาได้มอบให้ บิเนท์ (Binet) ซึ่งเป็นคนหนึ่งในคณะกรรมการชุดนี้ได้ร่วมกับซิมอน (Simon) ในการจัดสร้างแบบทดสอบเซวาร์น และพิมพ์เผยแพร่ในปี ค.ศ. 1905 แบบทดสอบนี้ได้รับการถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาต่าง ๆ หลากภาษา และได้รับการปรับปรุงหลายครั้ง นอกจากนี้มีการสร้างแบบทดสอบภาคปฏิบัติ (performance test) มาใช้อีกด้วย

2. แบบทดสอบเป็นกลุ่ม (group testing)

เนื่องจากแบบทดสอบของบิเนท์เป็นแบบทดสอบประเภทรายบุคคล คือใช้สอบทีละคน ผู้ดำเนินการทดสอบต้องมีความชำนาญเป็นพิเศษและไม่สะดวกในการทดสอบคนจำนวนมาก หากต้องการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับตัวแปรหลาย ๆ อย่าง ย่อมไม่ทันการ จึงมีการสร้างมาตรวัดสติปัญญาเป็นกลุ่ม (group intelligence scale) เพื่อใช้กับคนจำนวนมากในการทดสอบแต่ละครั้ง ให้ใช้ได้ง่าย คิดคะแนนได้ง่าย ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 กองทัพบกของสหรัฐอเมริกา มีความจำเป็นต้องจัดจำแนกคนอย่างคร่าว ๆ ว่ามีสติปัญญาระดับใด เพราะการรู้ระดับสติปัญญาของคนทั่วไปที่เข้ามารับราชการทหารนั้น จะเป็นประโยชน์หลายอย่าง เช่นในการปลดออกจากราชการเพราะสติปัญญาบกพร่อง การบรรจุคนให้เข้าทำงานประเภทต่าง ๆ ตามระดับสติ

ปัญญา การบรรจุคนให้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นนายทหารสัญญาบัตรเหล่านี้ จำเป็นต้องรู้ระดับสติปัญญาของแต่ละคน ด้วยเหตุดังกล่าว สมาคมจิตวิทยาอเมริกัน (American Psychological Association : APA) จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง เพื่อดำเนินสร้างแบบทดสอบ คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยนักจิตวิทยา 5 คนด้วยกัน ซึ่งมีความรอบรู้ชัดเจนในการทดสอบสมอง (mental testing) และทำงานภายใต้การอำนวยการของโรเบิร์ต เอ็ม เยอร์เกส (Robert M. Yerkes) จากการปฏิบัติการกิจของคณะกรรมการชุดนี้ ในที่สุดก็ได้ผลงานออกมาเป็น อาร์มี แอลฟา และอาร์มี เบต้า (Army Alpha and Army Beta) อาร์มี แอลฟา เป็นแบบทดสอบใช้ภาษา อาร์มี เบต้า เป็นแบบทดสอบไม่ใช้ภาษา และเมื่อเสร็จสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 1 ยุติแล้ว ก็มีการสร้างแบบทดสอบสติปัญญากันมากขึ้นในสหรัฐอเมริกา และมีแบบทดสอบใช้ตามโรงเรียนต่าง ๆ ทุกชั้น ตลอดจนถึงระดับมหาวิทยาลัย

3. แบบทดสอบวัดความถนัด

ประวัติความเป็นมาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล มีส่วนสำคัญที่นำไปสู่เรื่องความถนัดหรือความสามารถเฉพาะของแต่ละคน ซึ่งอาจรู้ได้จากคะแนนย่อยของแต่ละตอนในการสอบสติปัญญา เช่น จากแบบทดสอบ การจำแนกประเภททั่วไปของกองทัพบกอเมริกัน (Army General Classification Test : AGCT) เป็นต้น ซึ่งประกอบด้วยตอนต่าง ๆ 4 ตอน คือ

- ความสามารถทางภาษา (verbal ability)
- ความเข้าใจเชิงมิติสัมพันธ์ (spatial comprehension)
- การคิดคำนวณเชิงเลขคณิต (arithmetic computation)
- การให้เหตุผลเชิงเลขคณิต (arithmetic reasoning)

4. แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ

อี เกรพาลิน (E.Kraepalin) ชาวเยอรมันเป็นผู้เริ่มการใช้การทดสอบกระบวนการสัมพันธ์เสรี (free association test) เพื่อตรวจดูว่าใครมีจิตไม่ปกติหรือใครเป็นโรคจิตบ้าง เขาได้ใช้แบบทดสอบนี้กับคนอื่น ๆ ด้วย เช่น คนที่มีอาการอ่อนเพลีย หิวโหย ไรแรง หรือคนที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรือผลข้างเคียงของยาต่างๆ และได้พบว่าภาวะต่างๆ เหล่านี้ ก่อให้เกิดกระบวนการสัมพันธ์อย่างผิวเผิน (superficial association) กับบุคคลต่อมาในปี ค.ศ. 1894 อาร์ ซอมเมอร์ (R.Sommer) ได้รายงานไว้ว่า แบบทดสอบบุคลิกภาพอีกหลายแบบ เช่น แบบทดสอบปฏิบัติการ (performance tests) ของฮอร์ชอร์น และ เมย์ (Horshorne and May) โพรเจกทีฟ เทคนิคต่างๆ (projective techniques) เช่น ภาพหยดหมึก รอร์ชาค (Rorschach Inkblot Test) ทีเอที (TAT : Thematic Apperception Test) เอ็ม เอ็ม พี ไอ (MMPI : Minnesota Multiphasic Personality Inventory) และการทดสอบโดยการเขียนประโยคให้สมบูรณ์ (sentence completion test)

ความรู้ ความเข้าใจ และประโยชน์ที่ได้จากความแตกต่างระหว่างบุคคลในปัจจุบันหรือในยุคสมัยต่อไป ส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับเครื่องมืออันได้แก่แบบทดสอบต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ สามารถตรวจดูมิติต่างๆ ของพฤติกรรมมนุษย์ กล่าวได้ว่ายังมีเครื่องมือมากเท่าใด ก็ย่อมจะสามารถเปิดเผยความจริงเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือกลุ่มบุคคลได้มากขึ้นเท่านั้น และอีกประการหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับ การปรับปรุงวิธีการให้ดีขึ้น และเหมาะสมยิ่งขึ้นสำหรับการศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่องนี้เช่นเดียวกับเรื่องอื่นๆ (Tyler. 1947)

ความแตกต่างระหว่างบุคคลกับการศึกษา

พร้อม ๆ กับความเจริญก้าวหน้าในวงการต่างๆ ทั้งในวงการอาชีพเกี่ยวกับธุรกิจอุตสาหกรรม และในการศึกษาวิชาการสาขาต่างๆ ความแตกต่างระหว่างบุคคลได้รับความสนใจมากขึ้น พัฒนาการด้านเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบความแตกต่างหรือคุณลักษณะต่างๆ ของบุคคลได้ก้าวหน้าออกไปมาก จนกระทั่งความแตกต่างระหว่างบุคคลและหรือคุณลักษณะต่างๆ กันของบุคคลเป็นที่ยอมรับว่าเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งหน้าที่การงาน ตามที่เห็นว่าสมควรมากที่สุด การให้การศึกษา การฝึกอบรม บุคลากร และการจัดการเรียนการสอนวิชาการต่างๆ ก็ดำเนินไปในทำนองเดียวกัน ส่วนพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจ แนวคิด และการประยุกต์ ใช้ความรู้ความแตกต่างดังกล่าวนี้ ก็เป็นผลพวงจากความก้าวหน้าทางด้านเครื่องมือสำหรับการตรวจสอบและแสวงหาคุณสมบัติส่วนบุคคลเช่นเดียวกับที่ได้ดำเนินมาในช่วงเวลาของอดีตที่ผ่านมา และส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจุบัน มีข้อพิจารณาสำคัญบางประการดังต่อไปนี้ (Garrison and Magoon. 1972)

คือนักเรียนในแต่ละห้องเรียนมักจะมี ความแตกต่างกันในเรื่องความสามารถ ความถนัด และพฤติกรรม และถึงแม้ว่าเด็กจะเจริญเติบโตและมีพัฒนาการไปตามหลักการต่างๆ ก็ตาม แต่จะมีความแตกต่างกันในด้านอัตราการพัฒนาแต่ละด้านภายในกลุ่ม ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มเด็กเล็กหรือกลุ่มเด็กโต ความแตกต่างดังกล่าวนี้ อยู่ในความสนใจของวงการ ศึกษาอย่างมาก บรรดาบุคคลในวงการศึกษาดู โดยเฉพาะครูและผู้เกี่ยวข้อง จึงควรจะศึกษาประเด็นสำคัญๆ เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล อันเป็นสาระที่ควรรู้ ควรเข้าใจ และนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้องในเรื่องต่อไปนี้

1. อิทธิพลของพันธุกรรม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อบุคคล

2. ความแตกต่างระหว่างเพศในการทำกิจกรรม ความรู้สึกทางด้านอารมณ์ และความสนใจของเด็กกระยะก่อนเข้าเรียน วัยเรียนในชั้นประถมและในช่วงวัยรุ่น

3. ความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างเกี่ยวกับอันดับตำแหน่งในครอบครัว ที่มีผลต่อพัฒนาการต่าง ๆ ของแต่ละคน

4. อิทธิพลขององค์ประกอบอันต่างกันทางสังคม วัฒนธรรม ที่มีผลต่อการมีแรงดลใจ และพัฒนาการทางการศึกษาของแต่ละคน ฯลฯ

นอกจากนี้ อาจเป็นเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลทางชีววิทยา วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่มีต่อบุคคล และในฐานะที่เป็นครูผู้จัดการเรียนการสอน ก็ควรรู้เรื่องการจัดวิชาความรู้ให้เหมาะสมกับการเรียนของเด็กแต่ละชั้นเรียน การจัดกลุ่มเด็กสำหรับการเรียนรายวิชา ตลอดทั้งผลดีและผลเสียของการจัดหลักสูตรแบบไม่แบ่งแยกการเรียนการสอนเป็นชั้นเรียนเหล่านี้ เป็นต้น

ข้อคำนึงเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคลในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาเป็นส่วนสำคัญยิ่งเมื่อผู้เรียนมีความหลากหลายหรือต่างกันอย่างชัดเจนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถ แรงจูงใจ และพื้นเพทางวัฒนธรรมและประสบการณ์ ตลอดจนทั้งทางด้านวุฒิภาวะทางร่างกาย สติปัญญา และสังคมที่แตกต่างกัน การเรียนของผู้เรียนและการสอนของครู ควรดำเนินไปตามหลักสำคัญๆ เช่น หลักการที่ว่า “การเรียนรู้อันเป็นผลมากที่สุด เมื่อมีความหมาย และสัมพันธ์กับความต้องการของแต่ละคน เมื่อเริ่มต้นจากที่ผู้เรียนอยู่ และเมื่อผู้เรียนเห็นว่ามีคุณค่าเป็นการส่วนตัว และเมื่อสอดคล้องกับปัญหาและภาวะเงื่อนไขปัจจุบัน” จากนั้นก็ดำเนินการไปตามหลักความพร้อมสำหรับการเรียนรู้การจัดการลักษณะวิชาความรู้ ตามระดับชั้นเรียน หรือการจัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถ หรือการดำเนินการสอนเป็นรายบุคคล การจัดหลักสูตร โดยมีได้แบ่งออกเป็นระดับชั้นเรียน เหล่านี้เป็นต้น ตามที่เห็นว่าเหมาะสมอันจะเป็นผลดีต่อผู้เรียนมากที่สุด

ปรีชา ธรรมมา

บรรณานุกรม

Anastasi, A. **Differential Psychology**, New York : Macmillan, 1937.

Garrison, Karl C. and Magoon, Robert A. **Educational Psychology : An Integration of Psychology and Educational Practices**. Columbus, Ohio : A Ball and Howell Company, 1972.

Tyler, Leona E. **The Psychology of Human Differences**. New York : Applecentry Crofts, 1947.